

INFORMACIJOS

(17a) Weinheim/Bergstr. Postfach 233, Germany

Nr. 25 /100/

1954 m. spalio mėn. 28 d.

PLB Vokietijos Krašto Valdybos Informacijos yra Krašto Valdybos Organas, skiriamas spaudai rankraščio teisėmis.

Redakcijos, pasinaudojančios čia dedamomis žiniomis ir straipsniais, maloniai prašomos nurodyti šaltinį: PLB Vok. "Informacijos".

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ VOKIETIJOJE

Išrinkta nauja PLB Vokietijos Krašto Valdyba

PLB Vokietijos Krašto Taryba išrinko naują PLB Vokietijos Krašto Valdybą, kurią sudaro: pirmininkas - Pr. Zundė, vicepirmininkas - V. Gailius, sekretorius - dr. A. Rukša, išdininkas - J. Glemža ir valdybos narys St. Vykintas.

Į Garbės Teismą išrinkti: J. Lukošius, pulk. lt. V. Sutkus ir J. Jaks-Tyris, o į Kontrolės Komisiją - V. Šukys, E. Žilius ir M. Jauniškis.

PLB Vokietijos Krašto Tarybos suvažiavimas

1954 m. spalio mėn. 23, 24 ir 25 d. d., Vasario 16 Gimnazijos patalpose, Hüttenfelde, įvyko naujai išrinktos PLB Vokietijos Krašto Tarybos suvažiavimas. Posėdžiams vadovavo rinktas prezidentas iš pirmininko dr. V. Raišio, sekretoriaus I. Apyrubio ir nario J. Kriščiūno.

Suvažiavime svečiais dalyvavo Vyk. Tarybos Pirmininkas ir LIIT Valdytojas, prof. K. Žalkauskas ir dr. A. Gerutis.

VLIK'o ir jo institucijų vardu suvažiavimą sveikino Vyk. Tarybos Pirmininkas, prof. K. Žalkauskas, linkėdamas Vokietijos Lietuvių Bendruomenei dar labiau sustiprėti ir tapti tvirta grandimi.

- 2 -

visoje pasaulio Lietuvių Bendruomenė. Padėkojo buv. Vok. Krašto V-bai ir Tarybai už nuveiktus darbus ir pareiškė, kad LIT pasižada ir toliau skatinti ir remti PLB Vokietijos Kr. Valdybos darbą.

Dr. A. Gerutis Šveicarijos Liet. B-nės ir Lietuvos Diplomatines Tarnybos vardu linkėjo naujai PLB Vok. Kr. Tarybai daug sėkmės ir ištvermės savo darbuose, kol galėsime grįžti į laisvą Lietuvą.

Mažosios Lietuvos Tarybos pirmininkas, p. E. Simonaitis savo sveikinimo žodyje ypatingai pabrėžė, kad Maž. Lietuvos Tarybos tikslas yra sucementuoti visus lietuvius. Negeras yra terminas mažlietuviai ir didžlietuviai. Grįžus į Tėvynę, bus viena laisva ir nepriklausoma Lietuvos respublika.

Vasario 16 Gimnazijos direktorius, dr. V. Literiskis, sveikino Tarybą ir linkėjo dėti pastangų išlaikyti Gimnaziją, kad šis židinytas netaptų srovinių varžybų objektu, kad Gimnazijos išlaikymas yra bendras visų lietuvių reikalas.

Raštu Tarybos suvažiavimą sveikino Lietuvos Diplomatijos Šešas, min. St. Lozoraitis, PLB Austrijos, Belgijos, Danijos, D. Britanijos, Kanados, Šveicarijos Kr. Valdybos, Latvių-Lietuvių Vienybės Centras ir PLB Wehnen apyl. V-ba.

Toliau sekė PLB Vokietijos Krašto Valdybos p-ko p. Pr. Zundės išsamus apyskaitinis Vok. Krašto V-bos veiklos pranešimas. /Pranešimo santrauka dedama atskirai/.

Suvažiavimo metu savo pranešimus darė Garbės Teismas, Kontrolės Komisija, Kuratorija, Gimnazijos Direktorius. Buvo priimtos PLB Vok. Kr. V-bos, Gimnazijos, Leidyklos "Bendrija" metinės apyskaitos, priimtos ir patvirtinta sąmatos, padaryti nutarimai švietimo srityje, priimta daug pasiūlymų ir sudaryta komisija paruošti projektus kai kuriems Vok. Liet. B-nės Statuto paragraf. pakeisti. Atsižvelgiant į sunkią "Europos Lietuvio" finansinę padėtį, nutarta, gavus tam tikslui lėšų, paremti jo leidimą.

Trečią suvažiavimo dieną išrinkta nauja PLB Vokietijos Krašto Valdyba, Garbės Teismas ir Kontrolės Komisija. Priimtos rezoliucijos pasveikinti VLIK'ą, ALP, Maž. Lietuvos Tarybą, Lietuvos Dipl. Šešą, BALF'ą ir kt. organizacijas.

Pirmosios suvažiavimo dienos vakare svečius maloniai nuteikė Vasario 16 Gimnazijos mokinių ateitininkų, skautų ir evangelikų jaunimo ratelio gražiai paruošta programėlė.

Suvažiavimas baigtas Tautos Himnu.

IŠ VASARIO 16 GIMNAZIJOS GYVENIMO

Ruošiamasi Vasario 16-tajai

Šiemet Gimnazija ruošiasi Nepriklausomybės Šventę atžymėti specialiu spektakliu.

Ruošiamasi pastatyti 4 veiksmų M. Venclausko pasaką "Užburtoji dūdelė". Režisuoja autoriaus brolis, Vasario 16 Gimnazijos mokytojas A. Venclauskas. Vaidina tik gimnazijos mokiniai.

Evangelikų ratelio pasirodymas Bensheime

Spalio 17 d. Gimnazijos moksleiviai evangelikai buvo pakvies-ti svečiais į Hesseno krašto evangelikų jaunimo metinį sąskrydį. Sąskrydyje dalyvavo apie 500 vokiečių jaunimo.

Lietuvių evangelikų ratelio 20 moksleivių dalyvavo organizuo-tai iškilmingose pamaldose ir eisenoje per miestą. Žiūrovams ir sąskrydžio dalyviams lietuvių grupė, pasipuošusi tautiniais rūbais kėlė nuostabą ir pasigėrėjimą.

Lietuviai vakare dalyvavo meninėje programoje, kurią didžia dalimi jie ir atliko, duodami net 6 tautinius šokius, susilaukdami karštų aplodismentų.

Wisconsino Vasario 16 Gimnazijai remti komitetas

Buvusio Vasario 16 Gimnazijos direktoriaus, p. Dr. Palaičio, iniciatyva Wisconsino ir dalies Illinois apygardos gimnazijos rė-mėjai sekmingesniai darbai susijungė ir išsirinko Vokietijos kraš-to lietuvių švietimui remti vadovybę. Tos vadovybės tikslas orga-nizuoti gimnazijos ir bendrą Vokietijos lietuvių švietimo rėmimą.

Komitetą sudaro: d-ras Ad. Palaitis, pirmininkas, Racine, Pranas Turūta, vicepirmininkas, Milwaukee, Lukauskas, sekretorius, Kenosha, Patrauskas, narys, Waukegan.

VOKIETIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS VEIKLOS APŽVALGA

PLB Vokietijos Krašto Valdybos Pirmininko, Pr. Zundės, Valdybos veiklos apyskaitinio pranešimo Krašto Tarybai 1954 m. spalio mėn. 23-24 d. sesijoje santrauka.

Bendruomenė. Socialiniai reikalai.

Šiuo metu Bendruomenėje yra registruota 7.407 lietuviai, kurių tarpe vaikų iki 18 m. - 2.198, vyrų virš 18 m. - 2.833 ir moterų virš 18 m. - 2.379. Pagal Bendruomenės nuostatus ir dvasią lietu-viais yra skaitomi lietuvių tautybės asmenys, nežiūrint kokią jie turėtų pilietybę. Minėtame Bendruomenės narių skaičiuje Lietuvos piliečių yra apie 3.500, likusieji yra Vokietijos piliečiai. Yra, žinoma, ir tokių, kurie gyvena atokiau nuo didesnių mūsų bendruo-meninių susibūrimų ir todėl jokiai apylinkei nepriklauso, o su Kr. V-ba betarpiai ryšių nepalaiko, nors šiaip yra neabejotinai geri lietuviai. Organizuota mūsų Bendruomenė yra pasiskirsčiusi į 119 apylinkių ir seniūnijų. Tačiau ne visos ir apylinkės ar seniūnijos aktyviai bendruomeniniame gyvenime reiškiasi. Gana gerą vaidą apie Bendruomenės narių aktyvumą duoda ir rinkimų į Krašto Tarybą duomenys. Iš matosi, kad rinkimai buvo pravesti 66 apylinkėse ir balsavo viso 2.713 asmenų, t.y. 76% turėjusių teisę tose apylinkė-se balsuoti.

Ne taip dar seniai Lietuvių Bendruomenė Vokietijoje buvo daugumoje stovyklinė Bendruomenė. Dabar vaidas iš pagrindų pasikeitė. Daugumas stovyklų yra likviduota, gyventojai perkelti į naujai statytus namus. Kiti patys iš stovyklų išsikėlė. Stovyklose šiuo metu gyvena tik 1.609 lietuviai tremtiniai. Materialinė mūsų tautie-čių padėtis, iškėlus juos iš stovyklų nepagerėjo. Daugumas mūsų

tautiečių yra bedarbiai ir net nepajėgūs dirbti. Nedirbantieji gyvena iš pašalpų. Tik apie 1.000 mūsų Bendruomenės narių turi pastovų darbą, iš jų apie 700 amerikiečių ir anglų darbo kuopose.

Nežiūrint kasdieninių rūpesčių, Bendruomenės veikla, bendrai paėmus, yra dar gyvesnė, kaip kad tokiomis sąlygomis galima būtų tikėtis. Organizacinis veikimas daug priklauso nuo apylinkių ir Krašto Valdybos sklandaus ir artimo bendradarbiavimo. Tą bendradarbiavimą galima būtų padaryti dar tampresnį, jei Krašto Valdybos nariai turėtų galimybės dažniau apylinkėse lankytis. Krašto Valdyba visada tų apsilankymų svarbą suprato ir stengėsi pagal galimybes tai daryti, tačiau jos norams ribas nustatydavo lėšos, nes kelionės yra susijusios su gana didelėmis išlaidomis, kurias yra sunku padengti. Tad tenka daugiausiai kontaktą palaikyti laiškais, aplinkraščiais, informacijomis per spaudą ir pan.

Daug dėmesio Valdyba skyrė mūsų tautiečių socialinės būklės pagerinimui. Valdyba informavo ir aiškino Bendruomenei naštos išlyginimo /Lastenausgleich/ įstatymo nuostatus, tarpininkavo paskolų gavimo reikalu Bank für Vertriebene und Geschädigte /Lastenausgleichsbank/, dėjo pastangų išrūpinti emigruojantiems ar išemigruvusiams karo invalidams iš vokiečių paramą, pensijas, pagal galimybę tarpininkavo norintiems persikelti iš vienos Vokietijos vietos į kitą ir jiems naujoje vietoje įsikurdinant, jieškojo našlaičiams globėjų ir t.t. Dar daugiau laiko teko pašvęsti, tenkinant paskirų asmenų pageidavimus ir teikiant jiems pagelbą, kuri buvo tokia įvairi, kiek įvairūs yra žmonių rūpesčiai. Tik emigracija ir šalpa neįeina į tiesioginę Valdybos darbo sritį, bet ir tai, jei kas į Kr.V-bą kreipėsi ir prašė tarpininkavimo, buvo stengtasi žmonėms padėti. Šalpos srityje tenka daugiausiai bendradarbiauti su Australijos, D. Britanijos ir kitų kraštų lietuvių bendruomenėmis, kur Bendruomenės dirba ir šalpos darbą, nes atskirų šalpos organizacijų ten nėra.

Nemažai teko susidurti ir su teisiniais klausimais, teikiant tautiečiams teisinių patarimų. Per Krašto Valdybą lietuviai aprūpinami ir užsienio pasais. Labai didelės reikšmės faktas yra mūsų ir kitų tremtinių išdavoje įvykusi evoliucija vokiečių pažiūroje į tremtinius. Vokiečiai savo metu norėjo tremtinių problemą išspręsti juos asimiliuodami, tiek kultūriniai tiek ekonominiai. KV įrodinėjo, kad vokiečiai tikrai daugiau laimės, nesistengdami tremtinius nutautinti, bet priešingai, palaikydami jų tautines aspiracijas. Toji KV pažiūra yra galutinai vokiečių akceptuota.

Bendruomenės organizavimas, jos konsolidavimas ir stiprinimas ir ateityje turi būti vienas iš svarbiausių Krašto Valdybos užduočių. Savo tikslo, kad nebūtų nė vieno lietuvių už Bendruomenės ribų, Krašto Valdyba dar nėra pasiekusi. Iki šiol to padaryti negalėjo dėl lėšų stokos, bet ateityje reikia rasti tam lėšų. Ateinančiais metais yra numatyta sukviesti Vasario 16 Gimnazijos patalpose apylinkių valdybų, seniūnų bei šiaip bendruomenės darbuotojų suvažiavimas. Toks suvažiavimas būtų didelis impulsas visai lietuviškai bendruomeninei veiklai.

Švietimas. Vargo mokyklos.

Vienas iš svarbiausių Krašto Valdybos darbų yra švietimas ir kultūrinė veikla, arba, kaip visą tą darbų kompleksą įprasta vadinti, lietuviybės išlaikymas. Švietimo srityje yra padaryta bene viskas,

- 5 -

kas Vokietijos Lietuvių Bendruomenės sąlygomis buvo galima. Visur, kur yra kiek daugiau vaikų, ir kur yra žmonių, galinčių mokyklose dirbti, yra įsteigtos ir veikia vargo mokyklos. Iš viso dabar veikia 18 vargo mokyklų su 19 mokytojų ir 310 mokinių. Mokyklos yra tiesioginėje Krašto Valdybos globoje ir priežiūroje. Krašto Valdyba rūpinasi sutelkti lėšas jų išlaikymui ir sudaryti visas reikalingas sąlygas jų darbui. Užpirkta ir išdalinta vargo mokykloms naujai pasirodžiusių vadovėlių, Pabaltijo kraštų žemėlapių, skaitymo knygų. Per vargo mokyklas iš dalies atliekamas ir šalpos darbas. Pav., iš Toronto, Kanadoje ir iš Free Europe Kalėdų ir kt. švenčių progomis buvo gauta ir išdalinta vargo mokyklų vaikams 2.648 DM ir kitų gėrybių. Šiais metais, neturėdama pakankamai lėšų, Krašto Valdyba negalėjo dažniau vargo mokyklas lankyti ir vietoje susipažinti su jų darbu. Turint galvoje, kad beveik visi vargo mokyklų mokytojai yra necenzuoti, būtų taip pat ne pro šalį, ruošti vargo mokyklose dėstomų dalykų konspektus ir periodiniai siuntinėti juos mokytojams.

Šiais metais pirmą kartą buvo suruošta vargo mokyklų mokytojams kursai. Vargo mokyklas Krašto Valdyba išlaiko iš gaunamų tam reikalui aukų. Aukų telkime daugiausiai yra nusipelnusi Kanados Lietuvių Bendruomenė, pirmoje eilėje Toronto apylinkė, iš kur ir buvo didžiauma aukų gauta ir kur dedama pastangų suorganizuoti pastovų ir planingą vargo mokyklų šelpimą. Pajamų gauta ir už Krašto Valdybos platinamus vargo mokyklos ženklelius. Krašto Valdyba deda pastangų, kad ir vokiečiai savo įnašu prisidėtų prie vargo mokyklų išlaikymo.

Vasario 16 Gimnazija.

Vasario 16 Gimnazija tiek savo reikšme, tiek savo apimtimi yra didžiausias Krašto Valdybos darbas. Gimnazijos išlaikymui lėšoms sukelti reikia padėti daug darbo. Nekalbant apie tautinę tos Gimnazijos reikšmę mūsų jaunimo auklėjime, jau vien ir socialiniu požiūriu yra pateisinamos Valdybos dedamos pastangos: daugmaž kas dešimtos mūsų Bendruomenės šeimos vaikas gauna ten nemokamą išlaikymą.

Šiuo metu kaip tik sukanka penki metai, kai Kr.V-bai kilo mintis įsteigti tą Vasario 16 Gimnaziją. Nuo pat pirmosios dienos Gimnazijos paskirtis buvo visiškai aiški. Kaip jau pats jos vardas rodo, ji turi būti išraiška to, kas visus lietuvius be pažiūrų skirtumo jungia ir privalo jungti: sava kalba, savas raštas, sava tautinė kultūra ir tautinėje dvasioje išauklėtas jaunimas, kuris pašvęstų savo jėgas kovai už Lietuvos laisvę. Gimnazija nuolat augo ir stiprėjo. Bet ir to, kas yra padaryta, dar maža. Reikia sutraukti Gimnazijon stipriausias jėgas, netik savo mokslinėmis žiniomis, bet stipriausias savo pasiryžimu ir sugebėjimu auklėti Gimnaziją lankantį jaunimą sąmoningais ir visiškai Lietuvai pasišventusiais jaunuoliais ir jaunuolėmis. Kad Gimnazijai būtų pripažintos valstybinės teisės, Gimnazijoje turi būti pilnas cenzuotų mokytojų sąstatas. Dabar to negalima pasakyti. Valstybinių teisių Gimnazijai pripažinimas yra susijęs ir su galimybe gauti iš vokiečių materialinę paramą.

/ b. d. /